

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до самостійної роботи

з навчальної дисципліни

**«ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ
ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ»**

*(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм
навчання зі спеціальності 263 – Цивільна безпека)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2024

Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Ідентифікація та паспортизація об'єктів підвищеної небезпеки» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 263 – Цивільна безпека) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. В. Е. Абракітов. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – 10 с.

Укладач канд. техн. наук, доц. В. Е. Абракітов

Рецензент

П. А. Білим, доцент, кандидат хімічних наук, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою охорони праці та безпеки життєдіяльності,
протокол № 1 від 01.09.2023*

ВСТУП

У ході вивчення дисципліни «Ідентифікація та паспортизація об'єктів підвищеної небезпеки» робочою програмою дисципліни передбачено самостійне вивчення окремих питань згідно зі змістом і тематикою дисципліни. Самостійна робота є складовою навчального процесу на рівні підготовки бакалаврів і сприятиме розвитку навичок до самостійного вирішення питань.

Мета самостійної роботи – доповнення і закріплення знань, набутих за час вивчення теоретичного курсу, активізація творчих здібностей студентів, розвиток навичок роботи з нормативними джерелами, а також підготовка до самостійного вирішення питань аналізу безпеки у промисловості, застосування методів і засобів оцінки можливості виникнення аварій та їхнього попередження.

Вивчення рекомендованого для самостійної роботи матеріалу повинно виконуватися послідовно. Самостійна робота повинна відбуватися паралельно з викладенням лекційного матеріалу відповідної тематики.

Вивчення кожного нормативного документу під час самостійної роботи перевіряється шляхом включення питань до модульних контрольних робіт.

Змістовний модуль 1 Організація ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів

План самостійного опрацювання

1. Загальні вимоги до проведення ідентифікації об'єктів з підвищеним рівнем небезпеки.
2. Організація процесу ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів.
3. Сфера застосування процедури ідентифікації небезпечних об'єктів.
4. Що охоплює ідентифікація потенційно небезпечних об'єктів?
5. Які фактори враховуються при ідентифікації об'єктів?
6. Хто відповідає за проведення ідентифікації?
7. Основні етапи процесу ідентифікації.
8. Які переліки використовуються для ідентифікації об'єктів?
9. За яких умов об'єкт визнається потенційно небезпечним?
10. Проведення позачергової ідентифікації.

Перелік питань для самоконтролю

1. Що таке «небезпека» і як її визначають?
2. Як класифікують різні види небезпек?

3. Що таке «принципи безпеки» і які основні принципи існують?
4. Що таке ноқосфера та гомосфера? Їхні особливості.
5. Що означає термін «життєдіяльність» та що таке безпечна життєдіяльність?
6. Таксономія небезпек: як структурують небезпеки.
7. Номенклатура небезпек: систематизація небезпечних факторів.
8. Сучасні методи управління безпекою: основні підходи.
9. Підходи до управління техногенним ризиком.
10. Від яких факторів залежать функції управління ризиком та безпекою?
11. Види діяльності з управління безпекою на різних рівнях.
12. Структура управління безпекою: основні компоненти.
13. Класифікація надзвичайних ситуацій.
14. Як поділяють надзвичайні ситуації за масштабом і глибиною?
15. Класифікація надзвичайних подій, які призводять до надзвичайних ситуацій.
16. Природні надзвичайні ситуації: основні види.
17. Соціальні надзвичайні ситуації: характеристики.
18. Техногенні надзвичайні ситуації: причини та особливості.
19. Узагальнені причини виникнення надзвичайних ситуацій.
20. Види стихійних лих.
21. Види небезпечних природних явищ.
22. Надзвичайні ситуації антропогенного характеру.
23. У чому різниця між аварією та катастрофою?
24. Як класифікують аварії за розмірами та завданою шкодою?
25. Основні види аварій і катастроф.

Література до змістовного модуля 1

Порядок ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки та ведення їх обліку [Електрон. ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2022 р. № 1030. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2022-%D0%BF#Text>, вільний (дата звернення: 26.09.2024). – Назва з екрана.

Змістовний модуль 2 Ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки
та їхній облік

План самостійного опрацювання

1. Загальні вимоги до Плану локалізації і ліквідації аварій на об'єктах підвищеної небезпеки (далі – ПЛНА).
2. Організація розроблення та оформлення ПЛНА.
3. Рекомендації щодо структури ПЛНА.
4. Рекомендації щодо змісту ПЛНА.
5. Що таке ПЛНА?
6. На які об'єкти поширюються вимоги до ПЛНА?
7. Рівні аварій на об'єктах підвищеної небезпеки (ОПН).
8. На чому ґрунтується ПЛНА?
9. Штаб та керівник з ліквідації аварії.
10. Діяльність щодо локалізації і ліквідації наслідків аварій на ОПН.
11. Порядок погодження та перегляду ПЛНА.

Перелік питань для самоконтролю

1. Що таке надзвичайна ситуація?
2. Що таке класифікаційна ознака надзвичайної ситуації?
3. Порогове значення класифікаційної ознаки надзвичайної ситуації.
4. Що таке техногенна небезпека?
5. Уявлення про фактор ураження джерела техногенної надзвичайної ситуації.
6. Де розташовується зона техногенної надзвичайної ситуації?
7. Визначення потенційно небезпечного об'єкта.
8. Де знаходиться зона ураження? (визначення)
9. Промислова аварія: види таких аварій.
10. Чим відрізняються проєктні та позапроєктні промислові аварії?
11. Що таке забезпечення промислової безпеки в умовах надзвичайної ситуації?
12. Класифікація транспортних аварій.
13. Як класифікують пожежі та вибухи?
14. Чи є перевищення ГДК шкідливих речовин у навколишньому середовищі надзвичайною ситуацією?
15. Класифікація факторів ураження джерел техногенних надзвичайних ситуацій за генезисом.

16. Небезпечні фактори ураження джерел техногенних надзвичайних ситуацій, що виникають внаслідок аварій на об'єктах господарської діяльності.
17. Передумови розробки процедур оцінки рівнів безпеки промислових об'єктів на основі аналізу й оцінки ризику аварій.
18. Що таке ризик?
19. Види та значення ризиків.
20. Прийнятний ризик для об'єкта підвищеної небезпеки.
21. Соціально допустимий ризик.
22. Концепція допустимого ризику: сутність і застосування.
23. Визначеність та невизначеність ризиків.
24. Планування управління ризиками: мета та сфери застосування.
25. Що таке ідентифікація ризиків?
26. Алгоритм дій у процесі реагування на ризики.
27. Моніторинг управління ризиками.
28. Сутність управління ризиками на основі ризик-орієнтованого підходу.
29. Відомі методики вивчення ризику.
30. Априорний і апостеріорний аналізи рівня безпеки.
31. Стадії вивчення ризику.
32. Метод побудови ієрархічних «дерев» як спосіб оцінки ризику.
33. Фактори, що впливають на ризик.

Література до змістовного модуля 2

Методичні рекомендації щодо розроблення планів цивільного захисту. – Київ : ДСНС України, УНДЦЗ, 2015. – 149 с.

Змістовний модуль 3 Декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки

План самостійного опрацювання

1. Загальні вимоги щодо забезпечення техногенної безпеки підприємства.
2. Організація заходів для підтримання техногенної безпеки.
3. Випадки, на які поширюється забезпечення техногенної безпеки.
4. Шляхи реалізації вимог техногенної безпеки.
5. Додаткові заходи, які повинні здійснювати керівники потенційно небезпечних об'єктів.
6. Обов'язки суб'єктів господарювання, чії небезпечні об'єкти знаходяться в межах міської зони.

7. Вимоги до майданчиків для зберігання небезпечних хімічних речовин (НХР).

8. Вимоги до зберігання резервів небезпечних хімічних речовин.

Перелік питань для самоконтролю

1. Основні аспекти розвитку та розміщення продуктивних сил України з урахуванням наявності потенційно небезпечних об'єктів у державі.

2. Які об'єкти належать до категорії небезпечних виробничих об'єктів?

3. Класифікація потенційно небезпечних об'єктів в Україні за ступенем небезпеки та масштабами можливих надзвичайних ситуацій.

4. Характеристика окремих груп небезпечних об'єктів України.

5. Ризики, пов'язані з атомними електростанціями.

6. Небезпека підприємств, що використовують хлор у технологічному процесі.

7. Небезпека водосховищ: гідродинамічні аварії.

8. Ризики, пов'язані з нафтопереробкою та нафтогазопроводами.

9. Небезпека підприємств хімічної промисловості.

10. Ризики гірничо-збагачувальних підприємств.

11. Небезпека вугільної промисловості.

12. Вимоги до розміщення потенційно небезпечних виробництв.

13. Характеристика Державного класифікатора надзвичайних ситуацій.

14. Алгоритм класифікації надзвичайної ситуації.

15. Загальні ознаки надзвичайних ситуацій.

16. Порогові значення ознак надзвичайної ситуації (перше, друге, третє).

17. Класифікація надзвичайних ситуацій за причинами відповідно до Державного класифікатора.

18. Класифікація надзвичайних ситуацій за рівнями.

19. Класифікація надзвичайних ситуацій за кількістю постраждалих.

20. Надзвичайні ситуації техногенного характеру за Державним класифікатором.

21. Стадії розвитку надзвичайної ситуації.

22. Класифікація надзвичайних ситуацій за розміром матеріальних збитків.

23. Порядок віднесення аварії до категорії надзвичайної ситуації.

24. Класифікація об'єктів господарювання та адміністративно-територіальних одиниць за рівнем хімічної небезпеки. Хімічно небезпечні об'єкти.

25. Класифікація адміністративно-територіальних одиниць за рівнем хімічної небезпеки.

26. Загальні уявлення про ідентифікацію потенційно небезпечних об'єктів.

27. Результати ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів.

28. Коли об'єкт вважається об'єктом підвищеної небезпеки? Відмінність між ПНО та ОПН.

29. Визначення потенційно небезпечного об'єкта.

30. Як розраховується сумарна маса небезпечних речовин?

31. Процедура ідентифікації безпеки об'єктів підвищеної небезпеки.

32. Суть процедури ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки.

Література до змістовного модуля 3

Правила техногенної безпеки [Електрон. ресурс] : Наказ МНС України від 05.11.2018 № 879 – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1346-18#Text>, вільний (дата звернення: 26.09.2024). – Назва з екрана.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці [Електрон. ресурс] : Постанова Міністерства праці України від 01.09.1992 № 41 – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0041205-92#Text>, вільний (дата звернення: 26.09.2024). – Назва з екрана.
2. Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки [Електрон. ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1107 – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1107-2011-p>, вільний (дата звернення: 26.09.2024). – Назва з екрана.
3. ДБН А.3.2-2-2009. ССБП. Охорона праці та промислова безпека в будівництві. Основні положення. – Чинний від 2012–04–01. – Київ : Мінрегіон, 2012. – 116 с.
4. Порядок ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки та ведення їх обліку [Електрон. ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2022 р. № 1030. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2022-%D0%BF#Text>, вільний (дата звернення: 26.09.2024). – Назва з екрана.
5. Методичні рекомендації щодо розроблення планів цивільного захисту. – Київ : ДСНС України, УНДЦЗ, 2015. – 149 с.
6. Про затвердження Правил техногенної безпеки [Електрон. ресурс] : Наказ МНС України від 05.11.2018 № 879. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1346-18#Text>, вільний (дата звернення: 26.09.2024). – Назва з екрана.
7. ДБН В.2.5-76:2014. Автоматизовані системи раннього виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення [Електрон. ресурс]. – Чинний від 2014–06–01. – Електрон. текст. дані. – Київ : Мінрегіон України, 2016. – 38 с. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0029858-14#Text>, вільний (дата звернення: 26.09.2024). – Назва з екрана.

Електронне навчальне видання

Методичні рекомендації

до самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«Ідентифікація та паспортизація об'єктів підвищеної небезпеки»

(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 263 – Цивільна безпека)

Укладач **АБРАКІТОВ** Володимир Едуардович

Відповідальний за випуск *Ю. С. Левашова*

Редактор *О. В. Михаленко*

Комп'ютерне верстання *В. Е. Абракітов*

План 2022 поз. 70М

Підп. до друку 02.10.2024. Формат 60 × 84/16.

Ум. друк. арк. 0,6.

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Чорноглазівська (Маршала Бажанова), 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: office@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.